

Förslag på nationell referensram för kvalifikationer i Sverige.

Återrapportering av regeringsuppdrag 2011 avseende en nationell referensram för kvalifikationer i Sverige

Sammanfattning

European Qualification Framework (EQF) är en gemensam europeisk referensram som knyter samman olika länders kvalifikationssystem. Den ska fungera som ett översättningsverktyg som ska göra kvalifikationer från olika länder och system i Europa lättare att förstå. I referensramen beskrivs läranderesultat i kategorierna, kunskaper, färdigheter och kompetens. EQF har två huvudsyften: att främja medborgarnas rörlighet mellan länder och underlätta deras livslånga lärande.

Myndigheten för yrkeshögskolan har, i sitt förslag till inplacering av det offentliga utbildningssystemets examina och andra utbildningar i en nationell referensram för kvalifikationer, utgått ifrån regeringens uppdrag och synpunkter som lämnats från arbetsgrupper och från olika intressenter. Myndighetens förslag redovisas i en separat bilaga.

Myndigheten föreslår att såväl akademiska som icke-akademiska kvalifikationer ska kunna kopplas till ramverkets alla nivåer i det svenska ramverket för kvalifikationer. Myndighetens ställningstagande grundar sig framförallt på intentionerna med ett europeiskt ramverk för kvalifikationer och synpunkter från arbetsgrupper och olika intressenter.

Innehåll

1	Uppdraget	3
2	Myndighetens förslag	3
2.1	Förslag till inplacering av det offentliga utbildningssystemets examina och andra utbildningar	3
2.2	Myndigheten för yrkeshögskolans förslag till koppling av akademiska och icke-akademiska kvalifikationer till det nationella ramverket.....	4
2.2.1	Myndighetens motiveringar till ett öppet ramverk.....	4
2.3	Inplacering av yrkeshögskoleutbildningarnas examina i NQF	6
3	Uppdragets genomförande.....	6
3.1	Arbetsgrupper.....	6
3.1.1	Sekretariat och expertgrupp	6
3.1.2	Rådgivande arbetsgrupp och referensgrupp	7
3.1.3	Utbildningsgrupp och myndighetsgrupp.....	7
3.1.4	Utbildningsdepartementets referensgrupp	7
3.2	Samverkan och dialog.....	7
4	Centrala begrepp.....	8
5	Inplacering av det till offentliga utbildningssystemets examina och andra utbildningar	9
5.1	Synpunkter på arbetsgruppens förslag till olika examinas och utbildningars placeringar i NQF	9
5.2	Inplaceringar av obligatoriska skolan i NQF.....	9
5.3	Inplacering av gymnasieskolan i NQF.....	10
5.4	Inplaceringar av yrkeshögskoleutbildningar i NQF.....	10
5.5	Olika myndigheters utbildningar inplacering i NQF	10
5.6	Högskolans utbildningar inplacering i NQF	11
6	Modeller för ramverk.....	11
7	Inplacering av akademiska och icke-akademiska kvalifikationer i ramverket	12
7.1	Nivåerna 6-8 reserveras för akademiska kvalifikationer.....	12
7.2	Nivåerna 6-8 är öppna för både akademiska och icke-akademiska kvalifikationer	13
7.3	Endast nivå 8 reserveras för akademiska kvalifikationer	13
8	Synpunkter på akademiska och icke-akademiska kvalifikationers inplacering i ramverket.....	14
8.1	Universitet och högskolor	14
8.2	Myndigheter och organisationer.....	15
9	Myndighetens kommentarer till lämnade synpunkter på akademiska och icke-akademiska kvalifikationers inplaceringar ..	16
9.1	Konsekvenser	16
9.2	Lärandemål och nivåinplacering	16
9.3	Tydlighet, varaktighet, transparens och kvalitetssäkring.....	17
9.4	Kvalifikationen ett uttryck för examensnivån – inte på individens kvalifikationer	18
9.5	Den akademiska utbildningens internationella status	18
10	Utvecklingen av nationella kvalifikationsramverk i Europa.....	18

1 Uppdraget

I Myndigheten för yrkeshögskolans regleringsbrev för budgetåret 2011 avseende Nationellt ramverk för kvalifikationer (NQF) fick myndigheten ett nytt uppdrag:

Myndigheten ska utifrån tidigare uppdrag om att utveckla en nationell referensram för kvalifikationer i Sverige (U2009/7339/SV) utveckla sitt förslag till referensram på följande sätt:

Myndigheten ska föreslå hur utbildningsbevis och motsvarande inom alla delar av det offentliga utbildningsväsendet och närliggande utbildningar som regleras av lagar och förordningar, såsom kvalifikationer inom exempelvis, polisväsende, tullverk, kriminalvård och kustbevakning kan kopplas till den föreslagna referensramens åtta nivåer.

Myndigheten ska redovisa följande tre förslag:

- *en koppling av endast akademiska kvalifikationer till de tre översta nivåerna,*
- *en koppling av såväl akademiska som andra kvalifikationer till de tre översta nivåerna och*
- *en koppling av endast akademiska kvalifikationer till den högsta nivån och för nivå 6–7 samt även för vissa andra kvalifikationer.*

Myndigheten ska vidare analysera konsekvenserna av förslagen och väga för- och nackdelar mot varandra. En internationell jämförelse av hur andra länder ansluter sig till den europeiska referensramen för kvalifikationer, European Qualifications Framework for Lifelong Learning (EQF-LLL), inklusive en analys av detta, ska inkluderas i redovisningen.

Arbetet ska bedrivas i samverkan med Högskoleverket Staten skolverk och övriga berörda myndigheter. Statens skolinspektion (den nationella referenspunkten för kvalitetssäkring inom yrkesutbildning) ska informeras om arbetet. Samråd ska ske med universitet och högskolor samt andra relevanta aktörer inom högskoleområdet. Högskoleverket har också i uppdrag i enlighet med verkets regleringsbrev för 2010 och 2011 att utvärdera implementeringen av kvalifikationsramverket för högre utbildning.

2 Myndighetens förslag

2.1 Förslag till inplacering av det offentliga utbildningssystemets examina och andra utbildningar

Myndigheten för yrkeshögskolan ställer sig bakom de förslag till inplaceringar av det offentliga utbildningssystemets examina och utbildningar som respektive myndigheter gjort. Det finns dock ett undantag: Skolverkets inplacering av Grundskolan (Skola 2011), Specialskolan och Grundläggande vuxenutbildning på nivå 2 i ramverket. Här föreslår Myndigheten för yrkeshögskolan att inplaceringen bör vara nivå 3.

Skolverket har gjort en teknisk referering av grundskolans nya styrdokument mot ramverkets deskriptorer och funnit i den refereringen att styrdokumentet passar bäst mot nivå 2. I refereringen har Skolverket valt att utgå från nivå E i kunskapskraven för de nya kursplanerna. Som en jämförelse har Finland placerat sin grundskola på nivå 3 men i sin referering utgått från medelbetyget i den finska grundskolan (motsvarande nivå C i den

nya svenska grundskolan). Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting samt Lärarnas Riksförbund, som i detta fall representerar avnämarna och de professionella i skolan, menar att ambitionsnivån för den svenska grundskolan bör motsvara nivå 3 i ramverket.

I arbetet med de nationella ramverken i Europa har rekommendationer tagits fram av ett projekt kring refereringen av EQF. I arbetet ingår länder som Österrike, Bulgarien, Tjeckien, Finland, Tyskland och Nederländerna. I projektet betonas att arbetet med inplaceringar av kvalifikationer i de nationella ramverken ska påverkas av fler aspekter än bara den tekniska refereringen. En sådan aspekt är hur organisationer, t.ex. arbetslivets organisationer i samhället ser på en kvalifikations inplacering i NQF.

Den sammanvägning som myndigheten gör utifrån bedömningar av Skolverket, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting och Lärarnas Riksförbund samt de rekommendationer som EQF-projektet ger, blir att Grundskolan (Skola 2011), Specialskolan och Grundläggande vuxenutbildning bör placeras på nivå 3.

Det finns utbildningar och examina som myndigheten ännu inte har inplacerat i ramverket, exempel på detta är Svenska för invandrare (SFI), Examen som skorstensfejare och Sjöfartsverkets utbildningar. Skälet till att dessa utbildningar och examina inte blivit inplacerade är flera, bland annat att myndigheternas utbildningar och examina måste utredas mer med fokus på läranderesultat innan en inplacering kan göras.

I bilaga 1 redovisar Myndigheten för yrkeshögskolan förslag till inplaceringar av det offentliga utbildningssystemets examina och andra utbildningar i ett svenskt ramverk för kvalifikationer. I bilagan anges också myndighetens motiveringar till inplaceringarna.

2.2 Myndigheten för yrkeshögskolans förslag till koppling av akademiska och icke-akademiska kvalifikationer till det nationella ramverket

Myndigheten föreslår att såväl akademiska som icke-akademiska kvalifikationer ska kunna kopplas till ramverkets alla nivåer i det svenska ramverket för kvalifikationer.

2.2.1 Myndighetens motiveringar till ett öppet ramverk

Myndighetens bedömning är om intentionerna för det europeiska ramverket för kvalifikationer EQF skall uppfyllas bör det svenska ramverket vara öppet för alla kvalifikationer på alla nivåer. Ramverket är tänkt att underlätta den gränsöverskridande rörligheten för arbetstagare och studerande. EQF ska också stimulera det livslånga lärandet och skapa broar mellan olika utbildningsformer.

Ur rekommendationens punkt 1:

”Utveckling och erkännande av medborgarnas kunskaper, färdigheter och kompetens är avgörande för den individuella utvecklingen, konkurrenskraften, sysselsättningen och den sociala sammanhållningen inom gemenskapen. Detta slag av utveckling och erkännande bör underlätta den gränsöverskridande rörligheten för arbetstagare och studerande och bör bidra till att kraven på utbud och efterfrågan på den europeiska arbetsmarknaden tillgodoses.”

Ur rekommendationens punkt 12:

"Målet med denna rekommendation är att införa en gemensam referensram som bör fungera som ett översättningsverktyg mellan olika kvalifikationssystem och deras nivåer, för all slags utbildning (...) Varje kvalifikationsnivå bör i princip kunna uppnås genom olika utbildnings- och karriärvägar (...) Tydliga kvalitetssäkringsprinciper och informationsutbyte bör stödja dess genomförande genom att bidra till att skapa ömsesidigt förtroende."

Rekommendationens punkt 13:

"Denna rekommendation bör bidra till att modernisera utbildningssystemen, stärka kopplingarna mellan allmän och yrkesinriktad utbildning och arbetsliv och bygga broar mellan formellt, icke-formellt och informellt lärande, samt leda till validering av erfarenhetsbaserat lärande."

Vid det informella ministermötet i Brügge 7 december 2010 rekommenderades länderna bland annat att:

- använda NQF som en katalysator för att skapa mer genomtränglighet mellan yrkesutbildning och högre utbildning,
- utveckla eller upprätthålla eftergymnasial yrkesutbildning och yrkesutbildning på högre nivåer (nivå 5 eller högre) och
- skapa flexibla lärvägar.

Regeringen gav i december 2009 Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att med utgångspunkt i Europaparlamentets och rådets rekommendation om den europeiska referensramen för kvalifikationer inom det livslånga lärandet, EQF, ta fram förslag till deskriptorer för en nationell referensram. Regeringen angav att deskriptorerna skulle utformas så att de täcker och kan tillämpas inom alla delar av det offentliga utbildningssystemet och medger möjlighet för aktörer utanför det offentliga utbildningssystemet att koppla sina kvalifikationer till referensramen.

Flertalet universitet och högskolor förordar att nivåerna 6–8 ska reserveras för akademiska utbildningar. Deras främsta argument är att en förutsättning för att icke-akademiska utbildningar ska kunna placeras på de högre nivåerna krävs att de, liksom all utbildning inom högskolan, vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund och bedrivs i en forsknings- och utvecklingsmiljö. De påpekar också att något system för granskning och uppföljning av olika utbildningars kvalifikationer och där tillhörande system för kvalitetssäkring saknas, vilket riskerar att kriterierna för de olika nivåerna urholkas. Myndigheten har i sitt regleringsbrev för 2011 fått uppdraget att utveckla en modell för hur kvalifikationer utanför det offentliga utbildningssystemet kan ansluta sig till NQF. I det uppdraget kommer bl.a. kvalitetsfrågan och granskning av utbildningars kvalifikationer att behandlas.

Likaså uttrycker flera lärosäten oro för att den svenska akademiska utbildningens internationella status skulle riskeras om ramverkets tre översta nivåer öppnas för icke-akademiska kvalifikationer. Universitet och högskolor kommer även i fortsättningen att lyda under Högskolelag och Högskoleförordning. Det förhållandet påverkas inte av valet av ramverk. De system för utdelande av examensrättigheter, kvalitetsgranskning och kvalitetsuppföljning som gäller idag ändras inte av NQF, varför det sammantaget är svårt att se att svensk högskoleutbildning skulle förlora sin attraktionskraft eller stå sig sämre vid internationella jämförelser.

De flesta myndigheter och organisationer, 25 av 30, som lämnat synpunkter anser att ramverkets nivåer 6–8 ska vara öppna både för akademiska och andra kvalifikationer. Det återkommande argumentet är att ett sådant val är det som bäst överensstämmer med EQF:s intentioner att synliggöra och erkänna alla former av lärande, oberoende av hur, när och var kvalifikationerna har uppnåtts. Några organisationer uppger att en kvalifikationsram där en eller flera nivåer stängs för icke-akademiska utbildningar får som följd att intresset för att ansluta sig till den nationella ramen kraftigt minskar.

2.3 Inplacering av yrkeshögskoleutbildningarnas examina i NQF

De krav som ställs på utbildningar inom yrkeshögskolan finns i lagen för yrkeshögskolan: I 6 § anges att utbildningen ska:

1. ha sin grund i kunskap som genererats dels i produktionen av varor och tjänster, dels i vetenskap och utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans nås,
2. ge sådana teoretiska, praktiska och erfarenhetsbaserade kunskaper som krävs för att självständigt och i arbetslag kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet,

En arbetsgrupp inom myndigheten har granskat utbildningar inom yrkeshögskolan och bedömer att de flesta utbildningar som leder till en examen inom yrkeshögskolan kan placeras in på nivå 5 eller 6 i NQF. Men detta innebär inte, med de förordningar som idag reglerar yrkeshögskolan, att en yrkeshögskoleexamen per automatik kan placeras på nivå 5 och en kvalificerad yrkeshögskoleexamen kan placeras på nivå 6, om principen för läranderesultat ska följas.

Arbetsgruppen har identifierat yrkeshögskoleutbildningar på 200 Yh-poäng som bör ge en högre inplacering i ramverket än utbildningar på 400 Yh-poäng. Arbetsgruppen har också i "ytterkanterna" identifierat utbildningar som inte når längre än nivå 4 och andra som ev. når upp till nivå 7. Dessa utbildningar i "ytterkanterna" är få men har betydelse om principen för ett nationellt ramverk för kvalifikationer ska följas.

Arbetsgruppens bedömning är att yrkeshögskoleutbildningar kan spänna från NQF nivå 4 till NQF nivå 7 och bör därför få följande benämning gällande examen och följande nivåplacering i NQF:

- Yrkesexamen – NQF nivå 4
- Yrkeshögskoleexamen – NQF nivå 5
- Kvalificerad yrkeshögskoleexamen – NQF nivå 6
- Avancerad yrkeshögskoleexamen – NQF nivå 7

Hur många Yh-poäng som varje utbildning ska omfatta avgörs av förkunskapskraven. Detta innebär att en yrkeshögskoleutbildning på NQF nivå 5 kan, beroende på förkunskapskraven, vara allt från 100 Yh-poäng upp till 400 Yh-poäng eller mer.

Inplaceringar av examina från yrkeshögskolan i detta förslag till nationellt ramverk för kvalifikationer, förutsätter att förordningen för yrkeshögskolan ändras så att det är läranderesultatet som avgör kvalifikationsnivån och inte som idag längden på utbildningen. Myndigheten för yrkeshögskolan har för avsikt att till regeringen komma in med en begäran om en förordningsförändring för yrkeshögskolan.

3 Uppdragets genomförande

3.1 Arbetsgrupper

I arbetet med uppdraget har myndigheten samverkat med många olika aktörer och intressenter. Flera arbetsgrupper har bildats.

3.1.1 Sekretariat och expertgrupp

Myndigheten för yrkeshögskolan tillsatte en expertgrupp bestående av fyra sakkunniga personer som fick i uppdrag våren 2010 att ta fram förslag till en nationell referensram för kvalifikationer. Experterna är sakkunniga inom högre utbildning, skolan, arbetsliv och yrkesutbildning. Samma experter har deltagit i NQF-arbetet under 2011.

3.1.2 Rådgivande arbetsgrupp och referensgrupp

I regeringsuppdraget (U2009/7339/SV) angavs de myndigheter och organisationer som skulle ingå i den rådgivande arbetsgrupp som Myndigheten för yrkeshögskolan skulle samråda med. Arbetsgruppen består av följande myndigheter och organisationer: Skolverket, Högskoleverket, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting (SKL), SACO, TCO, LO, Arbetsförmedlingen samt Företagarna. Statens skolinspektion har enligt regeringsuppdraget fortlöpande informerats om arbetsgruppens arbete.

En referensgrupp bestående av organisationer och myndigheter som ingår i det offentliga utbildningsväsendet eller har en nära anknytning till utbildningsområdet bildades.

Referensgruppen sammansättning:

- Bolognaexpertgruppen
- Sveriges universitets- och högskoleförbund – SUHF
- Sveriges universitets lärarförening - SULF
- Friskolornas riksförbund
- Yrkeshögskoleförbundet
- Folkbildningsrådet
- Sveriges förenade studentkårer - SFS
- Internationella programkontoret
- Lärarnas riksförbund - LR
- Lärarförbundet
- Skolledarna

Varje grupp har haft fyra arbetsmöten under våren 2011.

3.1.3 Utbildningsgrupp och myndighetsgrupp

I regeringsuppdragen står att Myndigheten för yrkeshögskolan även ska ge förslag på hur utbildningar närliggande det offentliga utbildningsväsendet examen och utbildningsbevis kan kopplas till NQF. För att få underlag till hur dessa examina och utbildningsbevis kan kopplas till NQF bildade Myndigheten för yrkeshögskolan två arbetsgrupper. En utbildningsgrupp där Högskoleverket, Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan – Statens skolinspektion fick en inbjudan att ingå denna arbetsgrupp samt en myndighetsgrupp där Tullverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Polishögskolan, Kriminalvården, Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Trafikverket, Järnvägsskolan och Bilprovningen erbjöds att delta. De myndigheter som har deltagit i arbetet är Tullverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kustbevakningen, Polishögskolan, Kriminalvården, Trafikverket och Järnvägsskolan.

Varje grupp har haft tre arbetsmöten under våren 2011.

3.1.4 Utbildningsdepartementets referensgrupp

Utbildningsdepartementet utsåg en referensgrupp på regeringskansliet som fortlöpande har hållits informerad om arbetet med regeringsuppdraget.

3.2 Samverkan och dialog

Regeringsuppdraget har genomförts öppet och i dialog med olika intressenter. De kanaler och arbetsformer som myndigheten har valt har varit:

Konferenser

Två nationella konferenser har genomförts en den 27 januari 2011 i Västerås och en konferens i Stockholm den 15 april 2011 i samverkan med Högskoleverket. Syftet med konferenserna har dels varit att lyfta fram tankarna bakom EQF/NQF dels möjlighet att vara delaktig i utvecklingen och att lämna synpunkter på den svenska NQF. I Västerås deltog ca 150 deltagare och i Stockholm ca 80.

Möten med olika arbetsgrupper

I de ovan beskrivna arbetsgrupperna har olika frågor och förslag fortlöpande presenterats och diskuterats.

Myndighetens webbplats www.eqfinfo.se

Webbplatsen innehåller all tänkbar information kring EQF/NQF i allmänhet och arbetet med regeringsuppdragen i synnerhet. Här är det också möjligt att diskutera olika förslag och synpunkter. Webbplatsen är fortfarande under uppbyggnad och är sedan den 15 april 2011 en gemensam webbsida för EQF/NQF i Sverige och för Högskoleverkets arbete med Bologna-processen.

Nyhetsbrev

Myndigheten har skapat ett nyhetsbrev för NQF. Nyhetsbrevets syfte är att informera om utvecklingen av NQF i Sverige och att göra prenumeranterna uppmärksamma på de förslag som rör regeringsuppdragen.

Myndighetens arbetsgrupp för NQF har utifrån regeringsuppdraget, de olika arbetsgruppernas synpunkter och tankar som framkommit under konferensen den 27 januari 2011 tagit fram ett förslag till en nationell referensram med koppling till det offentliga utbildningssystemet. I förslaget förs också ett resonemang enligt de önskemål regeringen framför i regleringsbrevet, kring NQF-nivåerna 6,7 och 8.

4 Centrala begrepp

De centrala begreppen i den nationella liksom i den europeiska referensramen för kvalifikationer är *learning outcomes*, *läranderesultat*, som innefattar kunskaper, färdigheter och kompetens. I ramverket gäller nedanstående definitioner av olika begrepp.

Det överordnade begreppet *läranderesultat* definieras som det en individ vet, förstår och kan göra när en lärandeprocess är avslutad. Den nationella referensramen för kvalifikationer ska spegla såväl kvalifikationer som förvärvats inom det formella systemet som lärande utanför det formella utbildningssystemet – i informella och icke-formella strukturer som t ex företag, organisationer och lärande i andra situationer och sammanhang. Kvalifikationerna ska bedömas utifrån sina kvaliteter, inte utifrån var eller hur de är förvärvade. Detta är den bärande principen.

Kunskaper är resultat av tillgodogörande av information genom lärande. Kunskaper utgörs av fakta, principer, teorier och praxis som är kopplade till ett arbets- eller studieområde. Kunskaper kan vara erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska.

Färdighet är förmåga att tillämpa kunskaper och beprövad erfarenhet för att utföra uppgifter och lösa problem. Färdigheterna beskrivs som kognitiva (som inbegriper användning av logiskt, intuitivt och kreativt tänkande och innovativa lösningar) eller praktiska (som inbegriper manuell skicklighet och användningen av metoder, material, verktyg och redskap).

Kompetens är förmåga att använda kunskaper och färdigheter, att samarbeta och ta ansvar i arbets- eller studiesituationer samt i yrkesrelaterad och personlig utveckling. Ansvar och självständighet är centrala begrepp.

Formellt lärande är ett lärande som äger rum i en organiserad och strukturerad omgivning och som tydligt är utformat som lärande i termer av ämnen/områden, tid och resurser. Formellt lärande är avsiktligt. Det formella lärandet regleras av lagar, förordningar och föreskrifter och ger i vissa fall examen eller utbildningsbevis som erkänns av det offentliga utbildningssystemet. Tillsyn, inspektion och uppföljning genomförs av myndigheter.

Det icke-formella lärandet påminner om det formella lärandet men regleras inte av några av staten eller myndigheter fastställda lagar, förordningar eller föreskrifter. Detta lärande pågår i studiecirklar, på arbetsplatser, inom organisationer etc. I många branscher

utfärdas av branschen erkända certifikat eller diplom efter ett genomfört icke-formellt lärande. Eventuell tillsyn, inspektion eller uppföljning genomförs av den egna branschen eller av branschen erkända organisationer.

Det informella lärandet pågår fortlöpande i arbetslivet, hemmet, på fritiden och i andra sammanhang. Detta lärande är inte organiserat eller strukturerat och kan vara oavsiktligt.

5 Inplacering av det till offentliga utbildningssystemets examina och andra utbildningar

Den 10 mars 2011 skickade myndighetens arbetsgrupp för NQF ut förslaget till drygt 200 olika intressenter för synpunkter. Förslaget till det svenska ramverket för kvalifikationer har en utformning som nära följer den europeiska. Den innehåller åtta nivåer och följer, så långt det i arbetet varit möjligt, den europeiska ramens deskriptorer. Varje myndighet har i det föreslagna ramverket svarat för sin beskrivning och inplacering av utbildning/utbildningar/examen/examina.

5.1 Synpunkter på arbetsgruppens förslag till olika examinas och utbildningars placeringar i NQF

Till Myndigheten för yrkeshögskolan har 60 svar från olika intressenter inkommit. I bilaga 2 redovisas en lista på de myndigheter, lärosäten och organisationer som lämnat synpunkter på arbetsgruppens förslag.

5.2 Inplaceringar av obligatoriska skolan i NQF

Svenskt näringsliv, Industrigruppen, Sveriges kommuner och landsting, Lärarnas riksförbund samt Myndigheten för yrkeshögskolan har haft synpunkter på Skolverkets inplacering av obligatoriska skolans placering i NQF. Samtliga intressenter anser att nivån är för låg. En mer relevant nivåplacering bör vara nivå 3 i NQF.

Några citat:

Svenskt näringsliv:

"Svenskt Näringsliv anser att Skolverkets placering av grundskolan på nivå 2 inte stämmer överens med näringslivets syn och krav på grundskolan. Baserat på Svenskt Näringslivs målsättning för framtagna deskriptorer anser vi att grundskolan bör placeras på nivå 3."

Sveriges kommuner och landsting

"I förslaget till inplacering av det offentliga utbildningssystemets examina och utbildningar i NQF ställer sig SKL frågan om varför man placerar grundskolan, specialskolan och den grundläggande vuxenutbildningen i nivå 2 och gymnasieskolan i nivå 4. Det synes därmed bli anmärkningsvärt stort avstånd mellan grundskolan och gymnasieskolans kvalifikationsnivåer. Ett tänkbart alternativ till fördelning i ramverket är att grundskolan hamnar på nivå tre. Utan att SKL därmed tar definitiv ställning vill vi framhålla att det är viktigt att det finns en genomarbetad analys och god förankring för grundskolans inplacering på relevant nivå."

Lärarnas Riksförbund

"Utredningen har valt att utgå från kriterier för betygssteget E. Lärarnas Riksförbund ifrågasätter att detta är det mest lämpliga och det är inte säkert att andra länder kommer att utgå från en motsvarande nivå i sin bedömning av den grundläggande utbildningen. Till detta kommer frågan om just jämförbarhet mellan grundskoleutbildningar har relevans för mobilitet mellan samverkande länder."

5.3 Inplacering av gymnasieskolan i NQF

Lärarnas Riksförbund (LR) har synpunkter på Skolverkets inplacering av gymnasieskolan placering i NQF och avstyrker verkets förslag.

LR skriver i sitt svar:

"Avseende gymnasieskolan anser Lärarnas Riksförbund att metoden "best fit" inte är användbar över programgränserna utan hade velat se en analys av varje program för sig. Gymnasieskolans olika program ska ge olika kunskaper och färdigheter, vilket motiverar att det är programmen och inte gymnasieskolan i en helhet som ska inplaceras.

Valet att placera just teknikprogrammets fjärde år på nivå 5 visar på möjligheten att även andra program skulle kunna nå denna nivå, eller endast nivå 3. Om inte tydligare analys redovisas kan man föräntas att tro att det är längden på gymnasieutbildningen som är avgörande för inordnandet i NQF."

5.4 Inplaceringar av yrkeshögskoleutbildningar i NQF

En arbetsgrupp inom Myndigheten för yrkeshögskolan har lämnat ett eget förslag om hur yrkeshögskoleutbildningar ska hanteras i ramverket.

Synpunkter kring Yh-utbildningar har kommit från högskolor och universitet och arbetslivets organisationer. Fyra högskolor anser att förordningen som reglerar yrkeshögskoleutbildningar saknar tydliga läranderesultat i examensbeskrivningarna. En högskola stöder, med den föreslagna förordningsförändringen, yrkeshögskoleutbildningarnas inplacering i NQF. Två högskolor anser att yrkeshögskoleutbildningar inte kan nå högre nivåer än 5. Skolverket är tveksam till att utbildningar inom yrkeshögskolan kan nå nivå 7.

En högskola anser att kvalitetssäkringen och tillsynen av yrkeshögskoleutbildningar ska ske av en extern oberoende myndighet om Yh-utbildningar ska kunna komma ifråga för högre nivåer än 5.

En branschorganisation menar att yrkeshögskoleutbildningarnas placering i det föreslagna NQF är korrekta.

5.5 Olika myndigheters utbildningar inplacering i NQF

De synpunkter som kommit in gällande dessa utbildningar kommer från Skolverket, Svenskt Näringsliv och Industrigruppen. Skolverket ställer sig frågande till vissa utbildningars inplaceringar, bl.a. examen som skorstensfejare som Myndighetens för samhällsskydd och beredskap ansvarar för och Trafikverkets grundutbildning av förarprövare i Skolan. Svenskt Näringsliv och Industrigruppen anser att dessa olika myndigheters utbildningar i ett initial skede inte ska placeras in i NQF.

Svenskt Näringsliv:

"Svenskt Näringsliv anser att NQF-förslaget skulle bli tydligare om ramverket endast omfattade det offentliga utbildningssystemet initialt. Utbildningar och kurser från andra verk och myndigheter, såsom Tullverket och Trafikverket m.fl. behöver behandlas separat. Det är inte självklart att dessa utbildningar ska betraktas som exempel på "formellt lärande" bara för att utbildningen ges inom eller definieras av ett statligt verk. Det behöver också säkerställas att dessa kvalifikationer leder till ett visst resultat av lärande (learning outcome)."

5.6 Högskolans utbildningar inplacering i NQF

Inplaceringen av högskolans examina i NQF-förslaget stöds av de intressenter, som valt att ha synpunkter på detta. Högskoleverket skriver i sitt svar:

”Kvalifikationer förvärvade genom utbildning vid universitet och högskolor förutsätts bli inplacerade på nivåerna 6–8 i EQF-LLL. Enklast sker detta genom att klassificeringen av högskolans kvalifikationer enligt Bolognasystemet i befintligt skick överförs till de tre nivåerna i EQF-LLL. Detta är enligt Högskoleverkets mening okontroversiellt och okomplicerat. Verket noterar också att YH-myndighetens förslag rörande högskolan har utarbetats i överensstämmelse med denna princip.”

6 Modeller för ramverk

Vilka konsekvenser valet av modell för nationell ram för kvalifikationer får är inte helt lätt att förutsäga. Följande typer av konsekvenser kan dock ses som potentiellt betydelsefulla:

- *funktionella* – konsekvenser som har att göra med ramens användbarhet. Det är möjligt att skilja mellan interna – möjligheter att ändra och utveckla utbildningssystemet med ramen som instrument, och externa – ramens användbarhet som instrument för utbyte med andra utbildningssystem och lärandeformer;
- *strukturella* – konsekvenser som har att göra med ramens formella aspekter som t ex förhållandet mellan olika typer av kvalifikationer (ex vis kvalifikationer från formellt, informellt och icke formellt lärande), antal nivåer och nivåernas inbördes förhållanden;
- *innehållsmässiga* – konsekvenser som påverkar ramens innehåll. Framför allt gäller det här deskriptorernas utformning och deras generaliserings-/ detaljeringsnivå;
- *sociala och politiska* – förskjutningar i ramens sociala och politiska betydelse som styrka, anseende och acceptans inom och utom landet etc.,
- *förändringar över tid* i värderingen av ramverkets användbarhet.

Valet av modell innebär olika praktiska konsekvenser som kostnader, tid för förankring och implementering, behov av valideringsorganisation, behov av förändringar i lagar och förordningar etc.

I den nationella diskussionen har frågor som rör relationen till andra utbildningssystem via EQF varit framträdande. I arbetet med ett svenskt NQF fokuseras nu den nationella dimensionen alltmer. Ramverket ska synliggöra och tillvarata den kunskap, färdighet och kompetens som utvecklats utanför det formella utbildningssystemet. En viktig aspekt i organiseringen av ett svenskt NQF är vilken roll man ska ge de olika kvalifikationer som förvärvats i informella och ickeformella former för lärande.

I en analys av den europeiska utvecklingen har Raffé¹ urskiljt tre typer av ramverk med delvis olika avsikt och funktion:

Kommunikativa ramverk har som sin främsta uppgift att förbättra beskrivningen av existerande system för lärande och därmed klargöra vilka valmöjligheter olika intressenter (elever/studenter, beslutsfattare, arbetsgivare) har. Genom att skapa större transparens och tillgänglighet skapar det kommunikativa ramverket förutsättningar för att bättre utnyttja det som redan finns.

¹ Raffé., D. (2009) cit i Cedefop a a

Reformerande ramverk utformas för att skapa förutsättningar för att kunna förbättra existerande system. Det kan handla om att stärka dess(as) inre sammanhang, relevans och kvalitet. I sådana ramars potential ligger t.ex. utvecklingen av kopplingar och nya vägar mellan olika subsystem, etableringen av nya program eller initiativ som förändrar roll- och ansvarsfördelning mellan olika intressenter.

En tredje typ av ramverk, det *transformativa*, inriktar sig på att bryta med existerande förhållanden och etablera nya institutionella och praktiska arrangemang. Sådana ramverk kan beslutas t ex i nya nationer som uppstått genom delning av andra större multinationella enheter, eller i länder som genomgått genomgripande förändringar. I båda fallen finns det uttalade behov att bryta med tidigare utbildningsförhållanden och att skapa något helt nytt.

Ett annat sätt att kategorisera kvalifikationsramverk siktar in sig på systemens interna struktur och delsystemens förhållande till varandra. Man kan då tala om ramverk med *oberoende* sektorer/delar/delsystem. Olika former för lärande (sektorer eller delsystem) ges en självständig ställning – sektorerna eller delsystemen är relativt klart avskilda från varandra. Det tydligaste exemplet är de bipolära system som finns i flera länder där akademisk utbildning och yrkesutbildning som huvudsakliga delsystem utvecklas vid sidan av varandra och med få om ens några beröringspunkter. En av målsättningarna med EQF är att överbrygga denna bipolaritet och skapa broar mellan parallella vägar för lärande.

De europeiska utbildningssystem som reformerats under de senaste årtionden har vanligtvis just syftat till att utveckla ramverk för att överbrygga klyftorna mellan olika delsystem. Sådana *överbryggande* ramverk försöker att etablera formella kopplingar mellan delsystem och sektorer, utan att för den skull eliminera sektorsramarna. Distinktionen mellan olika delsystem och former för lärande består därför.

En ytterligare typ av ramverk, den *integrerande* modellen, har en enhetlig uppsättning nivåer och deskriptorer och använder dessa för allt lärande. Sektorsramar kan förekomma, men de är i så fall klart relaterade till det integrerande ramverkets nivåer och deskriptorer. I integrerande ramverk är det därför möjligt att på ett för individer okomplicerat sätt "växla" mellan olika former för och vägar till lärande.

Ramverk kan slutligen klassificeras som *öppna* där nya typer av kvalifikationer utan större svårigheter kan föras in i ramen eller *slutna* i vilka nya kvalifikationer endast kan tillföras som ny kategori vid sidan om redan existerande. Slutna ramverk utmärks av parallella kvalifikationsstrukturer.

7 Inplacering av akademiska och icke-akademiska kvalifikationer i ramverket

Myndigheten har, i enlighet med regeringens uppdrag, beskrivit och analyserat konsekvenserna av tre modeller för hur olika kvalifikationer ska kopplas till den föreslagna referensramens åtta nivåer.

7.1 Nivåerna 6–8 reserveras för akademiska kvalifikationer

Den modell där nivåerna 6, 7 och 8 reserveras för akademiska kvalifikationer bygger på förutsättningen att det existerar en klar kvalitativ skillnad mellan akademisk kunskap och annan kunskap. En kvalifikation förvärvad utanför högskolan kan med detta synsätt inte mäta sig eller jämföras med en akademisk kvalifikation, hur avancerad den än kan förefalla.

Ramverket har ett starkt stöd i traditionen och har byggts upp med intentioner, utbildningsmål och andra systemkaraktäristika som bas. Modellen är svår att förena med grundtanken att ramverket ska spegla läranderesultat. I själva idén med läranderesultat ingår att alla kvalifikationer i princip ska vara möjliga att nivåplacera och jämföra.

Den modell som reserverar de tre översta nivåerna för akademiska kvalifikationer kan förefalla relativt neutral. Det är svårt att se att den medför några omedelbara och långtgående konsekvenser. Modellen kan i de flesta aspekter ses som en reproduktion av existerande förhållanden.

Eftersom modellen innebär oförändrade förhållanden har den stöd inom den högre utbildningen, medan arbetslivets organisationer motsätter sig en lösning av detta slag. Av denna anledning skulle förankringsarbetet vara svårt.

Praktiskt innebär modellen på kort sikt få krav på åtgärder. Kostnaderna måste ses som måttliga liksom insatser för implementering. Den olösta frågan om principer och organisation för validering, både för erkännande av kvalifikationer för transfer mellan olika sektorer (former för lärande), och för validering av reell kompetens är här, liksom för de båda andra modellerna besvärande.

7.2 Nivåerna 6–8 är öppna för både akademiska och icke-akademiska kvalifikationer

Den mest sammanhållna modellen är den där nivåerna 6, 7 och 8 ska vara öppna för både akademiska och icke-akademiska kvalifikationer. Den är också den som närmast stämmer överens med de centrala begrepp och ställningstaganden som uttrycks i EQF och som varit vägledande i utvecklingen av den svenska NQF. Denna bygger på grundförutsättningen att alla kvalifikationer kan beskrivas i likartade termer av läranderesultat och att de därigenom kan jämföras.

Modellen överensstämmer med EQF:s och NQF:s intentioner att synliggöra och erkänna alla typer av lärande. Den förutsätter vidare att det i princip inte finns några avgörande artskillnader mellan kvalifikationer som uppnås genom akademiska studier och kvalifikationer som vunnits i andra sammanhang.

Ett sammanhållet ramverk är öppet för att inkorporera nya kvalifikationer från andra och nya områden. Samtidigt som denna modell ger instrument för jämförelse mellan resultatet från olika typer av lärande, är det den som ställer frågan om genomtänkt ordning för validering på sin spets.

Strukturellt ger modellen flexibilitet både nationellt och internationellt. Den skulle kunna fungera med tydlighet i erkännande av svensk utbildning utomlands och av utländsk utbildning i Sverige. Den har inbyggda mekanismer för omställning och integrering av innovationer i en snabbt föränderlig värld.

Modellen skiljer inte mellan akademiska och icke-akademiska kvalifikationer. Den är dock tämligen oprövad i sin långtgående sammanlänkning av olika typer av lärande. Det finns en fara i att deskriptorerna blir för allmänna eftersom kvalifikationerna i en starkt sammanhållen ram kräver beskrivningstermer som är mera generella och övergripande än vid andra lösningar. Eftersom denna modell är den som starkast utmanar traditionen är det också den som kommer att behöva mest tid och resurser att implementeras. För att få acceptans för denna modell i både utbildningsvärlden och bland arbetslivets organisationer krävs en organisation för kvalitetssäkring av icke-akademiska kvalifikationer.

7.3 Endast nivå 8 reserveras för akademiska kvalifikationer

Att ytterligare två nivåer i ramverket öppnas för icke-akademiska ökar modellens funktionalitet nationellt såväl som internationellt. Det blir lättare att hantera kvalifikationer av olika typer och de tekniska problemen med att utarbeta entydiga deskriptorer förenklas. Det krävs dock en tydlig motivering för den gränsdragning som görs.

Om det starka tryck mot integration som kännetecknat europeiska institutioner för lärande och innovation det senaste decenniet består, kommer den åtskillnad som modellen gör mellan kvalifikationer på nivå 7 och nivå 8 att bli utsatt för kritik på principiella grunder. I likhet med föregående modell kommer dess förespråkare och motståndare i akademi och arbetsliv att stå med likartade argument, men med konfliktlinjen nu något förskjutet.

En kompromiss av det här slaget har inte samma inlåsningseffekter som den strikt uppdelade ramlösningen. Kvalifikationer som "slår i taket" i den slutna modellen har här möjlighet att provas på ytterligare två nivåer. För kvalifikationer som erhållits i informella och icke-formella sammanhang kan detta innebära ökade möjligheter för erkännande. Den har liksom den helt öppna modellen kommunikativa fördelar, men delar också dennas risk att utveckla alltför allmänna deskriptorer.

Även i de praktiska konsekvenserna återkommer mönstret från den helt slutna modellen. Skillnaderna i kostnader att genomföra denna modell måste uppfattas som marginell. Förankringen kan vara svår, men modellens kompromisskaraktär kan leda till att implementeringsarbetet förenklas.

8 Synpunkter på akademiska och icke-akademiska kvalifikationers inplacering i ramverket.

Den 10 mars 2011 skickade myndighetens arbetsgrupp för NQF ut förslaget till drygt 200 olika intressenter för synpunkter. Förslaget till det svenska ramverket för kvalifikationer har en utformning som nära följer den europeiska. Den innehåller åtta nivåer och följer, så långt det i arbetet varit möjligt, den europeiska ramens deskriptorer.

8.1 Universitet och högskolor

Av de 30 lärosäten som lämnat synpunkter på arbetsgruppens förslag till modell anser femton, att NQF:s tre översta nivåer ska reserveras för akademiska kvalifikationer. Sju lärosäten förordar att nivåerna 6–8 ska vara öppna för såväl akademiska som andra kvalifikationer. Modellen med nivå 8 reserverad för akademiska kvalifikationer har inte valts av någon. Ett par lärosäten föreslår att nivåerna 7 och 8 reserveras för akademiska kvalifikationer och fem tar inte ställning, framför allt för att de anser att förslagets analys är ofullständig.

Hälften av lärosätena anser att förslaget saknar en analys av vilka konsekvenser de olika alternativen medför för svensk högskoleutbildning i internationell jämförelse. Några uppger att detta innebär att de inte kan tillstyrka ett helt öppet system.

Ett 20-tal lärosäten lyfter fram och understryker behovet av kvalitetssäkring. Drygt hälften menar att det i förslaget skulle framgått hur granskning, bedömning och kvalitetssäkring av kvalifikationer utanför den högre utbildningen ska ske och att en sådan beskrivning skulle ha underlättat att ta ställning till förslaget. Nästan alla betonar vikten av att inrätta en oberoende och av alla parter erkänd instans, som hanterar granskning, inplacering och uppföljning av olika utbildningars kvalifikationer och därtill hörande kvalitetssäkringssystem. Man påpekar också att en förutsättning för att icke-akademiska utbildningar ska kunna placeras på de högre nivåerna krävs att de, liksom all utbildning inom högskolan, vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund och bedrivs i en forsknings- och utvecklingsmiljö.

Några lärosäten, som anser att de tre översta nivåerna ska reserveras för akademiska kvalifikationer, påtalar att gällande regler för tillgodoräknande erbjuder studerande att få hela sin studiegång och samlade erfarenhet prövad och tillgodoräknad i relation till kraven för den examen som vederbörande ansökt om. En högskola uppger dock att detta är något som är svårt att få acceptans för inom akademien, bl.a. av resursskäl, och att det därför skulle vara en ytterligare svårighet att förankra att samtliga nivåer i ramverket ska vara öppna för kvalifikationer som förvärvats utanför högskolan.

Några citat:

Örebro universitet

"Universitetets bedömning är att nivåerna 6–8 bör reserveras för akademiska kvalifikationer. Huvudskälet för denna bedömning är att den akademiska utbildningen skiljer sig från annan utbildning genom att den befinner sig mitt i den vetenskapliga forskningsbaserade kunskapsutvecklingen. Härigenom är den också en del av denna kunskapsutvecklings kultur och värden. Detta gör den unik som miljö för förvärvande av kvalifikationer. Ingen annanstans i samhället finns det möjlighet att återskapa dessa förutsättningar. Därför bör också kvalifikationsramverket göra en åtskillnad mellan akademiska kvalifikationer och andra kvalifikationer."

Lunds universitet

"Inom högskolan finns ett väl utvecklat system för kvalitetskontroll, utförd av en oberoende myndighet, högskoleverket. Förslaget till kvalifikationsramverk saknar diskussion om hur en motsvarande kvalitetssäkring av andra utbildningar i ramverket skulle kunna utformas."

Stockholms universitet

"Att öppna upp nivåerna 6–8 för kvalifikationer som idag inte omfattas av oberoende och internationellt erkända kvalitetssäkringssystem skulle kunna riskera förtroendet för svensk högre utbildning och därmed motverka arbetet för ökad mobilitet för studenter under och efter utbildningen."

Göteborgs universitet

"Högre utbildning i Sverige utvärderas regelbundet och systematiskt av Högskoleverket. För utbildningar inom yrkeshögskolan finns ingen motsvarande instans för kvalitetsutvärdering. Ett oberoende och internationellt erkänt kvalitetssäkringssystem är av fundamental betydelse för trovärdigheten för svensk högre utbildning och i förlängningen svensk högre utbildnings attraktionskraft och talangmagnet."

Luleå tekniska universitet

"LTU anser att ramverk som bygger på principen med 'öppna system' är bäst lämpade för att hantera framtida utmaningar inom utbildningsväsendet. Viktigt är dock att dessa kvalifikationer når upp till de föreskrivna lärandemålen för respektive nivå....."

Således anser LTU att såväl alternativ 1, vilket innebär att nivåerna 6–8 reserveras för akademiska kvalifikationer, som alternativ 3, där endast nivå 8 reserveras för akademiska kvalifikationer, begränsar ramverkets flexibilitet och därmed till stor del riskerar att tappa dess funktion och legitimitet. "

8.2 Myndigheter och organisationer

Av de 30 myndigheter och organisationer som lämnat synpunkter på de tre olika modellerna förordar en organisation att nivåerna 6-8 reserveras för akademiska kvalifikationer. 25 anser att såväl akademiska som andra kvalifikationer ska kunna kopplas till NQF:s tre översta nivåer. Modellen med nivå 8 reserverad för akademiska kvalifikationer har inte valts av någon. Tre har ej tagit ställning, framför allt för att de anser att förslagens analys är ofullständigt, en åsikt som delas av den organisation som förordar modell 1.

Flertalet av de som förordar att ett helt öppet ramverk motiverar sitt val med att det är den modell som bäst överensstämmer med EQF:s intentioner att synliggöra och erkänna alla former av lärande. Man konstaterar att modellen är det alternativ som utgår från läranderesultat, oberoende av hur, när och var kvalifikationerna har uppnåtts.

Ett par organisationer lyfter särskilt fram behovet av ett oberoende kvalitetssäkringssystem.

Några citat:

Svenskt Näringsliv

"Att exkludera kvalifikationer som förvärvats i exempelvis näringslivet från NQF:s högsta nivåer skulle innebära att förklaringsmodellen skulle förlora sin legitimitet hos näringslivet."

Skolverket

"Skolverket menar att det endast är alternativet med en koppling av såväl akademiska som andra kvalifikationer till de tre översta nivåerna som är förenligt med grundintentionerna i såväl EQF som NQF. I denna intention är begreppet "learning outcomes" centralt, dvs. det ska inte spela någon roll var eller hur någon har uppnått sina kvalifikationer. Detta grundläggande synsätt frångås helt om någon av nivåerna 6-8 förbehålls en speciell typ av utbildning eller en särskild utbildare."

SACO

"Saco förespråkar alternativ 2, att alla nivåer i NQF är öppna för alla utbildningar. Med en sådan modell är det av yttersta vikt att kvaliteten på de olika nivåerna upprätthålls, och att kriterierna inte tillåts urholkas... Saco anser att varje utbildning bör prövas gentemot kriterierna på de olika nivåerna. Därför går det inte att redan på förhand diskvalificera någon utbildning till en särskild nivå."

SACO studentråd

"En modell där både akademiska och icke-akademiska utbildningar klassificeras inom samma referensram utan förbehåll går i linje med ambitionen att synliggöra och erkänna olika former av lärande. Detta är en konkret främjande åtgärd för att öka mobiliteten på den europeiska arbetsmarknaden".

9 Myndighetens kommentarer till lämnade synpunkter på akademiska och icke-akademiska kvalifikationsinplaceringar

9.1 Konsekvenser

Regeringens uppdrag till Myndigheten för yrkeshögskolan var att myndigheten skulle analysera konsekvenserna av förslagen och väga för- och nackdelar mot varandra. Med tanke på den korta handläggningstiden myndigheten hade till sitt förfogande valde myndighetens arbetsgrupp beskriva ett antal dimensioner som i förslag till en nationell referensram med koppling till det offentliga utbildningssystemet bifogades. Kritik har framförts, framförallt från lärosäten, som anser är att analysen är otillräcklig när det gäller konsekvenser för högskolan om man öppnar nivåerna 6, 7 och 8 för icke-akademiska kvalifikationer.

Myndigheten konstaterar att konsekvenser av föreslagna förändringar är svåra att förutse. Genom de svar och den kritik som uttrycks svaren ser ändå myndigheten möjlighet att hantera frågan. I ett senare skede bedömer myndigheten att en genomgripande konsekvensanalys kan vara nödvändig.

9.2 Lärandemål och nivåinplacering

De flesta av lärosätena hävdar att det är Högskoleförordningens bilaga 2 (Examensordningen) för generella examina som ska ligga till grund för ramverkets

läranderesultat för nivåerna 6–8. Utvecklingen av dessa nivåer i NQF har utgått från examensordningens beskrivningar men anpassats till EQF's allmänna beskrivningstermer. I denna process förloras vissa distinktioner som värderas inom akademisk utbildning, här hemma såväl som internationellt. Detta är värden som t.ex. vetenskapligt förhållningssätt, kritiskt tänkande, sambandet mellan utbildning och forskning. Detta problem gäller inte specifikt för den svenska NQF, utan för alla länder som deltar i EQF/NQF-arbetet. En rimlig slutsats är därför att själva systemet med EQF/NQF förutsätter att dessa värden tillvaratas i de nationella systemen för högre utbildning.

9.3 Tydlighet, varaktighet, transparens och kvalitetssäkring

En förutsättning för hela ramverket, och framför allt nivåerna 6-8 är öppna även för icke-akademiska kvalifikationer är att nivåbeskrivningarna är distinkta och att reglerna för inplacering är transparenta. Med denna modell är det av yttersta vikt att kvaliteten på de olika nivåerna upprätthålls och att kriterierna inte urholkas. Det gäller såväl examinas inordning i ramen som deskriptorerna. Varje utbildning måste genomgå en prövning gentemot kriterierna på de olika nivåerna.

Tillämpningen av NQF måste vara likvärdig vid varje givet tillfälle. Detta är en nödvändighet för att en öppen nationell referensram skall kunna erhålla legitimitet och erbjuda de möjligheter till att stärka arbetet med validering och integration av icke-formellt och informellt lärande som är grundtanken både med NQF och EQF. Det sätt på vilket kvalifikationer inlemmas i NQF såväl som den mekanism som fortlöpande hanterar granskning och uppföljning måste tydliggöras

Frågan om kvalitetssäkring har tagits upp av flera intressenter, framförallt högskolor och universitet. Regeringen har gett Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att föreslå hur kvalifikationer utanför det offentliga utbildningssystemet ska kunna ansluta sig till NQF, (*regleringsbrev för budgetåret 2011*) En arbetsgrupp inom myndigheten har tagit fram ett förslag till hur kvalitetssäkringen ska hanteras. Den 6 maj 2011 sändes förslaget ut för synpunkter. Den 1 september 2011 ska Myndigheten för yrkeshögskolan redovisa uppdraget till regeringen.

Akademiska utbildningar bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. De är uppbyggda efter tanken om progression, kritiskt tänkande är ett centralt förhållningssätt. De metoder som lärs ut i den högre utbildningen är generellt applicerbara inom många olika fält. I NQF uttrycks kvalifikationerna i betydligt mer generella termer än i Bologna-processens ramverk. De specifika kvaliteterna kan skymmas. NQF's syfte är dock inte att beskriva utbildningars kvalifikationer i detalj. Användandet av NQF innebär att svensk utbildning placeras in på en karta med nivåer som korresponderar med i förväg fastställda kriterier. Dessa kriterier bör vara liknande i alla länder som använder sig av EQF. På så sätt synliggörs vissa för arbetsmarknaden viktiga kunskaper, färdigheter och kompetenser. De kriterier som ingår i EQF är dock inte en uttömmande beskrivning av de kunskaper, färdigheter och kompetenser som högre utbildning leder till.

För den högre utbildningen hanterar Högskoleverket uppföljning och kvalitetsgranskning i enlighet med nationella beslut (Högskolelag och Högskoleförordning) och internationellt överenskomna regler för utvärdering och kvalitetssäkring. Om inte en granskningsorganisation med ansvar för utvärdering och uppföljning av kvaliteten inom alla former av lärande inrättas, förutsätts denna ordning gälla också om icke-akademiska kvalifikationer skall prövas för inordning på nivåerna 6–8.

9.4 Kvalifikationen ett uttryck för examensnivån – inte på individens kvalifikationer

En viktig distinktion görs av flera institutioner: Det är utbildningens läranderesultat som beskrivs i ramverket, inte individen. Ramverket är inte ett system för bedömning och värdering av enskilda individer.

9.5 Den akademiska utbildningens internationella status

I flera remissvar uttrycks farhågor för den svenska akademiska utbildningens internationella status om ramverkets tre översta nivåer öppnas för andra kvalifikationer än de akademiska. Dock kommer universitet och högskolor även i fortsättningen att lyda under Högskolelag och Högskoleförordning, ett förhållande som inte påverkas av valet av ramverk.

Kvalifikationer förvärvade genom utbildning vid universitet och högskolor förutsätts bli inplacerade på nivåerna 6–8 i EQF. Högskoleverket anser att förslaget till deskriptorer i NQF bygger på läranderesultat och är förenliga med såväl Bolognasystemet (the Dublin Descriptors) som examensmålen i Högskoleförordningens bilaga 2. En allmän bedömning av deskriptorerna i Bolognasystemet och i det aktuella förslaget leder till slutsatsen att vägarna till nivå 8 sannolikt är begränsade till den akademiska sfären. NQF ger dock möjlighet att pröva detta.

De system för utdelande av examensrättigheter, kvalitetsgranskning och kvalitetsuppföljning som gäller idag ändras inte av NQF, varför det sammantaget är svårt att se att svensk högskoleutbildning skulle förlora sin attraktionskraft eller stå sig sämre vid internationella jämförelser.

10 Utvecklingen av nationella kvalifikationsramverk i Europa

Hur respektive land slutgiltigt kommer att hantera sitt kvalifikationsramverk och ramverkets förhållande till EQF framgår i den referensrapport som varje land ska redovisa till EU-kommissionen. Hitintills har enbart sex länder lämnat sin referensrapport. Nedanstående beskrivning bygger dels på dessa rapporter, dels på intervjuer av ansvariga tjänstemän som arbetar med framtagandet av det egna landets ramverk.

Fleråttal länder har för avsikt att utveckla sammanhållna nationella ramverk för att täcka alla nivåer och alla typer av kvalifikationer. Målsättningen är att i den europeiska ramens efterföljd skapa en enkel nationell struktur med klar nivåindelning och distinkta beskrivningstermer. Det formella utbildningssystemets nivåer är ofta utgångspunkt i detta arbete.

De flesta nationella kvalifikationsramverk som utarbetas i Europa har karaktären av kommunikativa ramverk. De syftar till att göra olika former för lärande och system för kvalifikationer (betyg, examina etc.) synliga, tydliga och begripliga för olika intressenter och att klargöra vertikala och horisontella kopplingar mellan olika kvalifikationstyper. Ett annat uttalat syfte är att stärka det nationella systemets inre struktur och sammanhang genom att förbättra integrationen mellan systemets olika delar.

För att beskriva utvecklingen i Europa kan ett av de klassificeringssystem som använts ovan tillämpas. Utifrån den grad av integration ett nationellt kvalifikationsramverk återspeglar, är det möjligt att urskilja tre olika former:

- ramverket består av oberoende sektorsramar,
- ramverket består av överbyggande (del-) ramar,
- ramverket präglas av en långtgående integration.

I den första kategorin förekommer inga explicita kopplingar mellan oberoende sektorsramar, t.ex. mellan yrkes- och akademisk utbildning. Exempel på nationer som håller sina utbildningar strikt åtskilda är Danmark och Rumänien.

Överbryggande ramverk har ofta gemensamma nivåer som skapar ett visst mått av formella kopplingar mellan olika sektorer, medan en grund av oberoende vidmakthålls. En nation som slagit in på denna väg är Österrike.

Integrerande modeller etablerar ett enda ramverk av nivåer med tillhörande deskriptorer för användning i alla sub- och sidosystem.² Här gör t.ex. både Finland och Tyskland allvarliga försök att minska barriärerna mellan akademiska och icke-akademiska kvalifikationer.

Många länder ser utbildningens främsta funktion som ekonomisk och att utbildning och undervisning/träning främst ska inriktas mot att möta arbetsmarknadens krav och behov. Här kan kvalifikationsramar erbjuda ett gemensamt språk för att förbättra dialogen mellan olika sektorer och att synlig- och tydliggöra andra sektorer än ekonomin.

I många länder, däribland de skandinaviska, utvecklas ramverken för att även inbegripa kvalifikationer utanför de traditionella systemen, t.ex. arbetsmarknadsutbildning och arbetsplatsförlagd utbildning i sektorernas egen regi.

² Björnevold, J., och Coles, M. (2010) cit i Cedefop a a

Återrapportering av regeringsuppdrag 2011 avseende en nationell referensram för kvalifikationer i Sverige

Bilaga 1

1 Förslag till inplacering av det offentliga utbildningssystemets examina och andra utbildningar

Nivå 1	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem) (f	Kompetens örmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Examen/utbildning
	Kan visa: Grundläggande allmänna kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, förståelse för det väsentliga i enkla instruktioner och beskrivningar inom ett arbets- eller studieområde.	Kan: Utföra rutinmässiga uppgifter inom ett arbets- eller studieområde, följa enkla instruktioner och beskrivningar inom ett arbets- eller studieområde.	Kan: Under ledning utföra enkla uppgifter, samarbeta med andra under ledning.	Grundsärskola Gymnasial särskola Grundläggande särvox Gymnasial särvox

Myndighetens bedömning är att Grundsärskola, Gymnasial särskola, Grundläggande särvox och Gymnasial särvox placeras på nivå 1.

Motivering:

Skolverket stödjer denna uppfattning. Skolverket menar att även om elevgruppen inom särskolan är heterogen kan man motivera NQF-placeringen med att skolformernas mål stämmer med nivåplaceringen.

Nivå 2	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetens (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Examen/utbildning
Kan	<p>visa:</p> <p>Breddade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, kunskaper om hur fakta kan samlas, sammanställas och redovisas.</p>	<p>Kan:</p> <p>Tillämpa angivna regler, metoder och verktyg för att utföra tilldelade uppgifter,</p> <p>följa instruktioner och beskrivningar inom ett arbets- eller studieområde,</p> <p>söka och bearbeta fakta inom flera arbets- eller studieområden.</p>	<p>Kan:</p> <p>Utföra arbete eller studier med viss självständighet och ta ansvar för enklare uppgifter,</p> <p>samarbeta under ledning och medverka till gemensamma resultat,</p> <p>värdera hur de egna uppgifterna utförts.</p>	

Nivå 3	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetens (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Examen/utbildning
Kan	<p>visa:</p> <p>Kunskaper som krävs för att utföra uppgifter inom ett arbets- eller studieområde,</p> <p>kunskap om olika arbetssätt för att samla, systematisera och redovisa information.</p>	<p>Kan:</p> <p>Välja och använda information med hjälp av anvisade metoder, verktyg och material,</p> <p>utföra uppgifter såväl på egen hand som i grupp inom givna tidsramar, på egen hand söka och bearbeta information,</p> <p>kommunicera erfarenheter och kunskaper på det egna språket.</p>	<p>Kan:</p> <p>Ta ansvar för sitt lärande och för att tilldelade uppgifter slutförs,</p> <p>värdera egna och gemensamma resultat, värdera information från olika källor.</p>	<p>Grundskolan (Skola 2011)</p> <p>Specialskolan</p> <p>Grundläggande vuxenutbildning</p>

Myndighetens bedömning är att Grundskolan (Skola 2011), Specialskolan och Grundläggande vuxenutbildning placeras på nivå 3.

Motivering:

Fyra instanser har i sina svar förordat olika inplaceringar av dessa skolformer. Skolverket förordar i sin analys att obligatoriska skolan inplaceras på nivå 2, medan Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting samt Lärarnas Riksförbund förordar nivå 3.

Skolverket har gjort en teknisk referering av grundskolans nya styrdokument mot ramverkets deskriptorer och funnit i den refereringen att styrdokumentet passar bäst mot nivå 2. I refereringen har Skolverket valt att utgå från nivå E i kunskapskraven för de nya kursplanerna. Som en jämförelse har Finland placerat sin grundskola på nivå 3 men i sin referering utgått från medelbetyget i den finska grundskolan (motsvarande nivå C i den nya svenska grundskolan). Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting samt Lärarnas Riksförbund, som i detta fall representerar avnämarna och de professionella i skolan, menar att ambitionsnivån för den svenska grundskolan bör motsvara nivå 3 i ramverket.

I arbetet med de nationella ramverken i Europa har rekommendationer tagits fram av ett projekt kring refereringen av EQF. I arbetet ingår länder som Österrike, Bulgarien, Tjeckien, Finland, Tyskland och Nederländerna. I projektet betonas att arbetet med inplaceringar av kvalifikationer i de nationella ramverken ska påverkas av fler aspekter än bara den tekniska refereringen. En sådan aspekt är hur organisationer, t.ex. arbetslivets organisationer i samhället ser på en kvalifikations inplacering i NQF.

Den sammanvägning som myndigheten gör utifrån bedömningar av Skolverket, Svenskt Näringsliv, Sveriges kommuner och landsting och Lärarnas Riksförbund samt de rekommendationer som EQF-projektet ger, blir att Grundskolan (Skola 2011), Specialskolan och Grundläggande vuxenutbildning bör placeras på nivå 3.

Nivå 4	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetens (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Examen/utbildning
Kan	<p>visa:</p> <p>Fördjupade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde,</p> <p>kunskaper om modeller och metoder inom ett arbets- eller studieområde.</p>	<p>Kan:</p> <p>Välja och använda relevanta begrepp, teorier, modeller, material, verktyg och metoder inom ett arbets- eller studieområde,</p> <p>följa instruktioner och utföra definierade praktiska och teoretiska uppgifter inom givna tidsramar,</p> <p>kommunicera på minst ett främmande språk inom aktuellt arbets- eller studieområde.</p>	<p>Kan:</p> <p>Ta initiativ, reflektera, organisera och genomföra arbete och studier självständigt, självständigt behandla innehåll i ett arbets- eller studieområde som kan leda till vidare lärande och professionell utveckling, kritiskt värdera och förhålla sig självständig till valet av källor,</p> <p>värdera och dra slutsatser av egna och gemensamma resultat,</p> <p>ta ansvar i samarbete med andra och i begränsad utsträckning leda och utvärdera andras arbete.</p>	<p>Gymnasieexamen (Gy 2011)</p> <p>Gymnasial vuxenutbildning</p> <p>Tullverkets grundutbildning</p> <p>Trafikverkets utbildningar:</p> <p><i>Byggarbetsmiljö samordnare i Trafikverket</i></p> <p><i>Grundutbildning ATK skyltkontroll</i></p> <p><i>Fortbildning Förarprövare i Trafikverket och Försvarsmakten</i></p> <p><i>Fortbildning Förarprövare i Skolan</i></p> <p><i>Grundutbildning av förarprövare i Försvarsmakten</i></p> <p><i>Grundutbildning av förarprövare i Trafikverket</i></p> <p>Yrkesexamen (Yrkeshögskolan)</p>

Myndighetens bedömning är att Gymnasieexamen (Gy 2011), Gymnasial vuxenutbildning, Tullverkets grundutbildning, Trafikverkets utbildningar och Yrkesexamen (Yrkeshögskolan) placeras på nivå 4.

Motivering:

Myndigheten delar de andra myndigheternas analys och bedömningar av respektive utbildningars och examinas placering på nivå 4. Myndigheten avvisar Lärarnas Riksförbunds uppfattning att de olika gymnasieprogrammen kan ha olika nivåplaceringar. Motiveringen är att det är läranderesultat som utbildningen leder till i enlighet med NQF- deskriptorerna som ska bedömas, inte innehållet i utbildningen.

Det förslag till inplacering av Yrkesexamen från yrkeshögskolan är sådana utbildningar som inte bygger på kunskaper från gymnasieskolan, exempel på en sådan utbildning är sadelmakare.

Nivå 5	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetens (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Examen/utbildning
Kan	<p>visa:</p> <p>Specialiserade kunskaper inom ett arbets- eller studieområde, kunskaper om och överblick över områden gränsande till det egna arbets- eller studieområdet,</p> <p>kunskaper om arbetsprocesser och kvalitetskriterier inom ett arbets- eller studieområde.</p>	<p>Kan:</p> <p>Planera, utföra samt identifiera resurser för att utföra specialiserade arbetsuppgifter,</p> <p>lösa sammansatta problem inom ett arbets- eller studieområde, kommunicera åtaganden och lösningar inom ett arbets- eller studieområde på minst ett främmande språk.</p>	<p>Kan:</p> <p>Självständigt behandla innehåll i ett arbets- eller studieområde som leder till vidare lärande och professionell utveckling, övervaka arbets- eller studieverksamhet samt slutföra förelagda projekt.</p>	<p>Teknikprogrammets 4 år</p> <p>Kustbevakningens Grundutbildning</p> <p>Kriminalvårdens Grundutbildning</p> <p>Polishögskolans Grundutbildning</p> <p>Trafikverkets utbildningar: <i>Trafikinspektörskurs för behörigheterna A Grundutbildning av förarprövare i Försvarsmakten, (Tunga behörigheter)</i> <i>Grundutbildning av förarprövare i Skola, (Tunga behörigheter)</i> <i>Trafikinspektörskurs för behörigheterna BE, C, CE, D och DE</i></p> <p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps utbildning: <i>Examen i räddnings- och säkerhetsarbete</i></p> <p>Yrkeshögskoleexamen</p>

Myndighetens bedömning är att Teknikprogrammets fjärde år, Kustbevakningens Grundutbildning, Kriminalvårdens Grundutbildning, Polishögskolans Grundutbildning, Trafikverkets utbildningar, Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps Examen i räddnings- och säkerhetsarbete och Yrkeshögskoleexamen placeras på nivå 5.

Motivering: Myndigheten delar Skolverkets bedömning att inplacera teknikprogrammets fjärde år på nivå 5. Tanken med det fjärde året är att den studerande ska under det fjärde året fördjupa och specialisera sig inom sitt val av teknikriktning, vilket innebär att det fjärde året ska vara en kvalifikationshöjning efter gymnasieexamen. Den utredning som Skolverket redovisade till regeringen om teknikprogrammet fjärde år (*Redovisning av uppdrag avseende gymnasieskolans teknikprogram U2009/6853/G*) bekräftar också att det fjärde året ska vara en kvalifikationshöjning i förhållande till teknikprogrammets gymnasieexamen

Myndigheten delar Kustbevakningens, Kriminalvårdens och Trafikverkets, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bedömningar av placeringar av deras grundutbildningar och fortbildningar på nivå 5.

Yrkeshögskoleexamen är per definition en eftergymnasial utbildning och har därför ha en högre kvalifikationsnivå än gymnasieskolan.

Nivå 6	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetens (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Examen/utbildning
Kan	<p>visa:</p> <p>Avancerade kunskaper inom arbetsområdets eller studiernas huvudområde,</p> <p>insikt i områdets etablerade metoder för kunskapsutveckling,</p> <p>djup kunskap inom någon del av området samt orientering i områdets aktuella forsknings/utvecklingsfrågor.</p>	<p>Kan:</p> <p>Identifiera, formulera, analysera och lösa problem samt utföra komplexa uppgifter,</p> <p>kommunicera åtaganden och lösningar inom arbets- eller studieområdet i såväl nationella som internationella sammanhang.</p>	<p>Kan:</p> <p>Värdera information och metoder inom arbets- eller studieområdet med hänsyn till relevanta sociala, etiska och vetenskapliga aspekter,</p> <p>tillämpa specialiserad kunskap för utveckling inom arbets- eller studieområdet,</p> <p>ta ansvar för ledning av individers och grupper utveckling i arbetet</p>	<p>Högskoleexamen</p> <p>Kandidatexamen</p> <p>Yrkesexamina enligt examensordningen, bilaga 2 till HF på grundnivå</p> <p>Konstnärliga examina enligt examensordningen, bilaga 2 till HF på grundnivå</p> <p>Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps utbildning: <i>Examen från påbyggnadsutbildning för brandingenjörer</i></p> <p>Kvalificerad Yrkeshögskoleexamen</p>

Myndighetens bedömning är att Högskoleexamen, Kandidatexamen, Yrkesexamina enligt examensordningen (bilaga 2 till HF på grundnivå), Konstnärliga examina enligt examensordningen (bilaga 2 till HF på grundnivå), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Examen från påbyggnadsutbildning för brandingenjörer och Kvalificerad Yrkeshögskoleexamen placeras på nivå 6

Motivering:

Myndigheten stöder den uppfattning som kommer till uttryck hos flera universitet och högskolor och hos en del av myndigheter och organisationer att akademiska utbildningar ska placeras in i ramverkets nivåer 6 – 8. Många högskolor och universitet anser att nivåerna 6-8 ska reserveras för akademiska kvalifikationer. Myndigheten delar inte denna uppfattning.

Högskoleverket, som granskat arbetsgruppens förslag avseende nivåerna 6-8 med denna utgångspunkt, har funnit att nivåerna 6-8 motsvarar nivåerna 1-3 i Bolognaförslaget. Deskriptorerna bygger på läranderesultat och är förenliga med såväl Bolognasystemet (the Dublin Descriptors) som examensmålen i högskoleförordningens bilaga 2.

Myndigheten delar Myndighetens för samhällsskydd och beredskap placering av påbyggnadsutbildning för brandingenjörer på nivå 6. Myndigheten menar att en yrkeshögskoleutbildning som leder till en Kvalificerad Yrkeshögskoleexamen väl uppfyller de krav som deskriptorerna ställer på nivå 6.

Nivå 7	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetens (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Examen/utbildning
Kan	visa: Mycket avancerad kunskap inom ett arbets- eller studieområde, djup kunskap inom områdets forsknings- och utvecklingsmetoder, fördjupad insikt i områdets aktuella forsknings- och utvecklingsfrågor.	Kan: Delta i forsknings-/utvecklingsarbete, identifiera och formulera frågeställningar, analysera, värdera och lösa avancerade och komplexa uppgifter, kommunicera forskningens/områdets kunskapsbas och slutsatser i såväl nationella som internationella sammanhang.	Kan: Värdera ett arbets- eller studieområdes information, fakta och metoder med hänsyn till relevanta aspekter, identifiera behov av ytterligare kunskap, värdera ett områdes möjligheter och begränsningar, ta ansvar för och leda ett eget arbets- eller studieområde, ta ansvar för resultatet av eget forsknings-/utvecklingsarbete.	Magisterexamen Masterexamen Yrkesexamina enligt examensordningen, bilaga 2 till HF på avancerad nivå Konstnärliga examina enligt examensordningen, bilaga 2 på avancerad nivå

Myndighetens bedömning är att Magisterexamen, Masterexamen, Yrkesexamina enligt examensordningen (bilaga 2 till HF på avancerad nivå), Konstnärliga examina enligt examensordningen (bilaga 2 på avancerad nivå), placeras på nivå 7

Motivering:

Myndigheten stöder den uppfattning som kommer till uttryck hos flera universitet och högskolor och hos en majoritet av myndigheter och organisationer att akademiska utbildningar ska placeras in i ramverkets nivåer 6 – 8.

Högskoleverket, som granskat arbetsgruppens förslag avseende nivåerna 6-8 med denna utgångspunkt, har funnit att nivåerna 6-8 motsvarar nivåerna 1-3 i Bolognaförslaget. Deskriptorerna bygger på läranderesultat och är förenliga med såväl Bolognasystemet (the Dublin Descriptors) som examensmålen i högskoleförordningens bilaga 2.

Nivå 8	Kunskaper (erfarenhetsbaserade och/eller teoretiska)	Färdigheter (utföra uppgifter och lösa problem)	Kompetens (förmåga att ta ansvar, att värdera och att agera självständigt och att samarbeta)	Examen/utbildning
Kan	<p>visa:</p> <p>Den mest avancerade och systematiska kunskapen inom ett arbets-, studie och forskningsområde, aktuell specialistkunskap inom ett väl avgränsat delområde och överblick över angränsande områden, behärskande av metoder för kunskapsutveckling i allmänhet och med det specifika arbets-, studie- eller forskningsområdets metoder i synnerhet.</p>	<p>Kan:</p> <p>Analysera, syntetisera och kritiskt granska och bedöma komplexa företeelser, frågeställningar och situationer, planera och genomföra utvecklings- eller forsknings- arbete och andra kvalificerade uppgifter, kommunicera resultat av utveckling och forskning i såväl nationella som internationella sammanhang.</p>	<p>Kan:</p> <p>Utvärdera arbets- eller studieområdets forsknings- eller utvecklingsarbete, skapa och välja egna forsknings/innovations/ utvecklingsuppgifter, värdera det kvalificerade utvecklingsarbetets eller vetenskapens möjligheter och begränsningar, ta ansvar för hur resultat av utveckling eller forskning används, ta ansvar för/leda professions- och verksamhetsutveckling.</p>	<p>Licentiatexamen</p> <p>Doktorsexamen</p> <p>Konstnärliga examina enligt examensordningen, bilaga 2 på forskarnivå</p>

Myndighetens bedömning är att Licentiatexamen, Doktorsexamen, Konstnärliga examina enligt examensordningen (bilaga 2 på forskarnivå), placeras på nivå 8

Motivering:

Myndigheten stöder den uppfattning som kommer till uttryck hos flera universitet och högskolor och hos en majoritet av myndigheter och organisationer, att akademiska utbildningar ska placeras in i ramverkets nivåer 6 – 8.

Högskoleverket, som granskat arbetsgruppens förslag avseende nivåerna 6-8 med denna utgångspunkt, har funnit att nivåerna 6-8 motsvarar nivåerna 1-3 i Bolognaförslaget. Deskriptorerna bygger på läranderesultat och är förenliga med såväl Bolognasystemet (the Dublin Descriptors) som examensmålen i högskoleförordningens bilaga 2.

Återrapportering av regeringsuppdrag 2011 avseende en nationell referensram för kvalifikationer i Sverige

Bilaga 2

Synpunkter på arbetsgruppens förslag har lämnats av följande lärosäten, myndigheter och organisationer

1. Almega
2. Arbetsförmedlingen
3. Blekinge Tekniska Högskola
4. Broby Grafiska Utbildning
5. Chalmers Tekniska Högskola
6. Dans- och Cirkushögskolan
7. DIK – Facket för akademiker som arbetar med kultur och kommunikation
8. Fastighetsbranschens Utbildningsnämnd
9. Folkuniversitetet
10. Folkbildningsrådet
11. Gymnastik- och Idrottshögskolan
12. Göteborgs Universitet
13. Högskolan i Borås
14. Högskolan i Dalarna
15. Högskolan i Halmstad
16. Högskolan i Jönköping
17. Högskolan Kristianstad
18. Högskolan på Gotland
19. Högskolan Väst
20. Högskolan i Skövde
21. Höskoleverket
22. Industrins arbetsgrupp
23. Jusek – Förbundet för Jurister, systemvetare, ekonomer, personalvetare, samhällsvetare
24. Karlstads Universitet
25. Konstfack
26. Kungliga Tekniska Högskolan

27. Kungliga Musikhögskolan i Stockholm
28. Kustbevakningen
29. Lantbrukarnas Riksförbund
30. Linköpings Universitet
31. Landsorganisationen i Sverige
32. Luleå Tekniska Universitet
33. Lunds Universitet
34. Lärarnas Riksförbund
35. Malmö Högskola
36. Mittuniversitetet
37. Mälardalens Högskola
38. Myndigheten för Yrkeshögskolan
39. OCN Sweden AB
40. Polisförbundet
41. SACO – Sveriges akademikers centralorganisation
42. SACO – Sveriges akademikers centralorganisation – Studentråd
43. Sveriges Kommuner och Landsting
44. Skolverket
45. Stockholms Universitet
46. SUHF – Sveriges universitets- och högskoleförbund
47. SULF – Sveriges Universitetsläraresförbund
48. Svenskt Näringsliv
49. Sveriges Hantverksråd
50. Sveriges Lantbruksuniversitet
51. TCO – Tjänstemännens Centralorganisation
52. Trafikverket
53. Tullverket
54. Umeå Universitet
55. Uppsala Universitet
56. Utek – Föreningen underhållsteknik
57. Verket för Högskoleservice
58. VIS – Vuxenutbildning i samverkan
59. Örebro Universitet
60. Försvarshögskolan